

RRRrrrrrettentő TÖRI

Készültél
töriből?

ELKÉPESZTŐ

EGYIPTOMIAK

Terry DEARY és Peter HEPPLWHITE illusztrálta: Martin Brown

RRRrrrrrettentő TÖRI

**ELKÉPESZTŐ
EGYIPTOMIAK**

Terry DEARY és Peter HEPPLEWHITE illusztrálta: Martin Brown

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2019

Tartalom

Bevezető.....	5
A tények tükrében	7
Királykronológia	8
Azok a csodálatos fáraók, avagy a királyok titka...	12
A piramisok hatalma	25
A piramisok	38
A múmiák varázslatos világa	48
A fáraók átka	66
Hátborzongató sírablók	75
A nevezetes folyó.....	88
Isteni arcképcsarnok.....	94
Bájos bajkeverő egyiptomiak	99
Élj egyiptomi módra	111
Epilógus	128
Elképesztő kvíz	129

Bevezető

A matekórák? Csupa megoldandó probléma. Az irodalom? Na, az meg egy másik sztori. Aztán ott van az ének, a toplistás dalaival! Földrajzon meg aztán egyszer fent, egyszer lent. A kémiaóra tiszta gáz, miközben a biosz meg majd' kicsattan az egészségtől.

A tesi olyan, mint egy végtelenített focimeccs... Na de a töri?!

A töri maga a **borzalom**. Kretén királyok vívják borzalmas csatáikat borzalmas népekkel, borzalmas – és bemagolandó – időpontokban. Néha meg az egész egy merő borzalmas unalom!

A történelem homályába néha nemcsak az események, hanem te is beleveszel!

Néha nagyon bele lehet zavarodni!

Ez a könyv viszont a kezében a **legcikisebb** történelmi tényekről szól. Azokról a dolgokról, amikről a tanárok mélyesen hallgatnak! A tanárok soha nem mondják el a teljes igazságot. De tényleg nem! Azt hiszik, hogy túl fiatal vagy még az olyan hátborzongató dolgokhoz, mint például, hogy az egyiptomiak hogyan szedték ki a múmiáikból az agyukat! Így aztán hallgatnak, te pedig úgy érettségizel le, hogy nincs a birtokodban ez az alapvető információ. Az is előfordul, hogy a tanárok azért nem beszélnek valamiről, mert ők maguk sem tudják pontosan, hogy miről is van szó! (Ezt vedd készpénznek! Nincs olyan tanár, aki *mindent tudna*, csak néhányan azt *hiszik*, hogy ők igen!) Szóval ez a könyvecske mindennel megismertet, amivel a tanárok nem mertek. Mire végigolvasod, akár te lehetsz a tanárod magántanára! Élvezni fogod, ezt garantálhatom! Rengeteg érdekes dolgot találsz a könyvben:

...vérfagyasztó történeteket, amelyekhez képest derékig egy krokodil torkában lenni könnyed esti tévézésnek tűnik...

...elfoglaltságokat, melyek összehasonlíthatatlanul izgalmasabbak, mint egész álló nap chipsszel tömni az arcodat...

...olyan tényeket, melyek sokkal viccesebbek, mint a tanárod poénjai, undorítóbbak, mint egy háromhetes bűdös zokni, vagy szomorúbbak, mint egy háromlábú birka látványa. Remélem, hogy *borzasztóan* fogod élvezni őket!

A tények tükrében

A legfélelmetesebb dolog az egyiptomiak körül az, hogy a társadalmuk kínosan hosszú ideig állt fenn: több mint háromezer évig! És ráadásul olyan régen történt mindez, hogy építészetük még a görög és római műemlékekhez képest is antik.

Végig az időszalagon

Az egyiptomiak dinasztiákban mérték az idő múlását. Egy dinasztia az az időtartam, ameddig egy család uralkodott. Minden dinasztiában nagyjából 14 király volt. Vagy több. Vagy kevesebb. Összesen 30 dinasztia vonult végig Egyiptom borzasztóan hosszú történelmében, őket két görög dinasztia követte, míg végül Egyiptom a rómaiak, majd az arabok uralma alá került.

Királykronológia

Idő: Krisztus előtt (Kr. e.)

3200–2300

Dinasztia: 1–6.

Korszak: Óbirodalom

Események: Alsó- és Felső-Egyiptom egyesül, a Nílus áradását csatornarendszerek építésével szabályozzák. Feltalálják a naptárt, az írnokok már javában hieroglifákban írnak. Folyik az első piramisok épí-

tése, köztük a hatalmas Kheopsz-piramisé.

Idő: Kr. e. 2300–2050

Dinasztia: 7–11.

Korszak: első átmeneti kor

Események: Pepi gyengekezűsége felkeléshez és tömeglázadáshoz vezet. A parasztok körében éhínség szedi áldozatait.

Idő: Kr. e. 2050–1775

Dinasztia: 11–12.

Korszak: Középbirodalom

Események: Bölcs fáraók. Fejlett ipar, művészet és írás, gazdagon díszített óriási templomok. A világon az első pékségek Egyiptomban nyílnak.

Idő: Kr. e. 1775–1575

Dinasztia: 13–17.

Korszak: második átmeneti kor

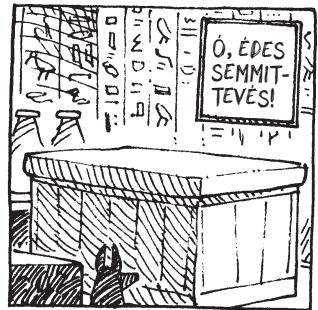
Események: „Pásztor királyok” /=*hükszoszok*/ hódítják meg az északi területeket egyenesen Ázsiából. Lovakat és szekereket használnak. A világ első édességeit Egyiptomban állítják elő. Fejlődik a fonás és a szövés technikája. Új hangszernek jelennek meg, az oboa és a tamburin.

Idő: Kr. e. 1575–1085

Dinasztia: 18–20.

Korszak: Újbirodalom

Események: A „pásztor királyok” kiűzése. Az ókori Egyiptom történelmének legtündöklőbb korszaka. Épülnek a Királyok Völgyének sziklásírsjai. Ekkor uralkodott többek között Tutanhamon is. II. Ramszesz megveri a hettitákat a kádesi csatában. Papyruszra vetik a *Halottak Könyvét*.

A zsidók Mózes vezetésével kiszabadulnak az egyiptomi fogságból.

Idő: Kr. e. 1085–709

Dinasztia: 21–24.

Korszak: a hanyatló periódus

Események: Az egyiptomi királyok fokozatos kihalása. Egyiptom kénytelen líbiai zsoldosokkal vívni a háborúit.

Idő: Kr. e. 709–332

Dinasztia: 25–30.

Korszak: a kései periódus

Események: Egyiptomot perzsa királyok kormányozzák. Asszír invázió. Núbiai uralkodók mernek először kiállni a történelemtanulás mellett.

Idő: Kr. e. 332–30

Dinasztia: Ptolemaiosz kora

Események: Nagy Sándor meghódítja Egyiptomot is.

A görög Ptolemaiosz család uralkodása. Egyiptom utolsó királynője, Kleopátra.

Idő: Kr. e. 30

Események: Egyiptom a Római Birodalom része és a birodalom éléskamrája.

Idő: Krisztus után (Kr. u. 641)

Események: Egyiptomot meghódítják az arabok.

Azok a csodálatos fáraók, avagy a királyok titka

Kétségtől a piramisok nyújtják a legelképezhetőbb látványt, ami csak a szemed elé tárulhat Egyiptomban. És a legmegdöbbentőbb dolog, amit viszont nem láthatsz, az alájuk temetkezett fáraók. Persze mára már mindegyikük csak por, csont és pézsmaszagú múmia, és természetesen a történelem része. De vajon hogyan jutottak idáig?

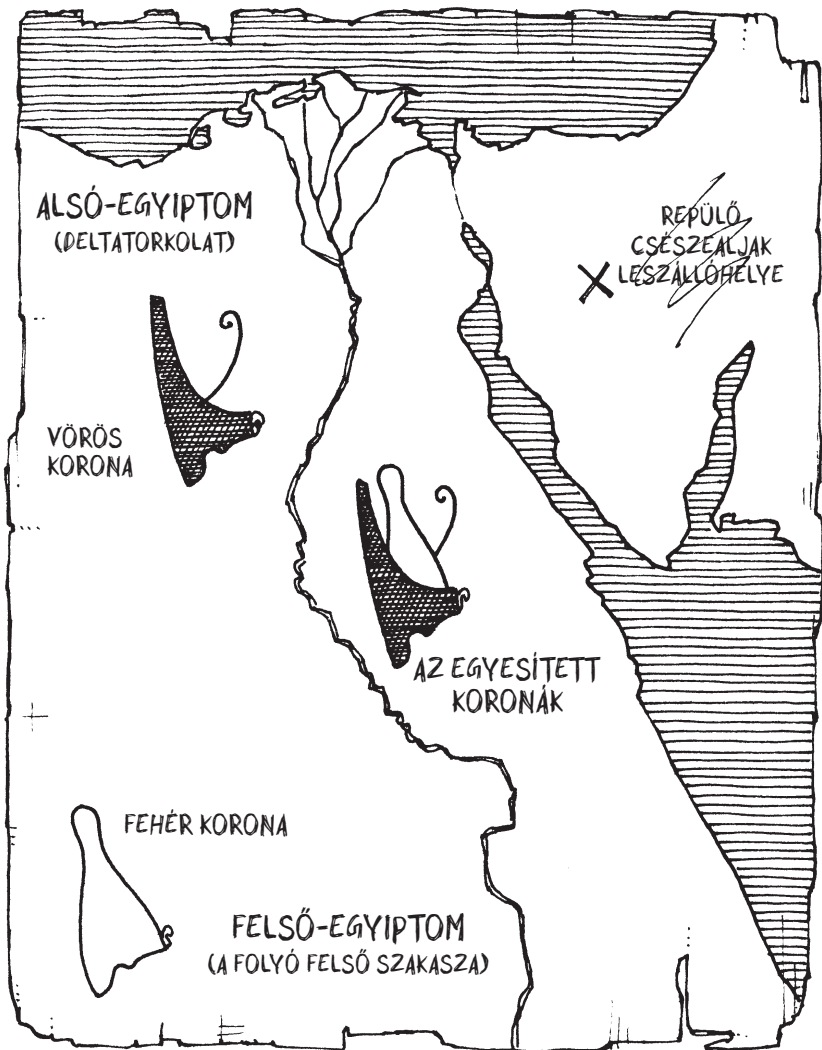
Egyiptom állam létrejötte előtt a Nílus két partján apró kis falvak sorakoztak. Minden falu élén egy főnök állt. A legerősebb főnökök fennhatóságuk alá vonták a szomszédos falvakat főnököstül, mindenestül, és minikirályságokat hoztak létre a Nílus mentén.

A leghatalmasabb tovább hódíthatta a szomszédos törpekirályságokat, s így még nagyobb hatalomra tett szert. Végül ketten maradtak: Felső-Egyiptom fehér koronás királya és Alsó-Egyiptom vörös koronás királya.

Krisztus előtt 3200 körül Ménész, Felső-Egyiptom királya meghódította Alsó-Egyiptomot, s a két koronát egy szimbólumban egyesítette. Megszületett az ország, amelyet ma ókori Egyiptomként ismerünk.

Alig 200 év alatt a falufőnökökből királyok, a falvakból országok lettek. Miként történhetett ez meg ilyen hirtelen? Egyes történészek szerint az új vezetők egy hihetetlenül okos, ám nem egyiptomi népcsoportból kerültek ki, akik tulajdonképpen hódítók voltak.

Ezt bizonyítaná, hogy az első királyok magasabbra nőttek és nagyobb fejjel rendelkeztek, mint Egyiptom lakói! Egy elismert történész azt feltételezi, hogy keletről jöttek.

Egyesek szerint, akik a históriát hajlamosak összekeverni a hisztériával, egyenesen egy másik bolygóról érkeztek! Sírjait és földi maradványait megtalálták, a repülő csészealjkat viszont nem. Persze, semmi sem biztos... *Dönts el te magad!* Akárhonnan is jöttek, az mindenesetre vitathatatlan, hogy az ő leszármazottaik építették a piramisokat.

Szívesen lennél egyiptomi király?

Ha igen, először is feleségül kellene vened egy hercegnőt a trónörökös családból. De mit tegyél, ha több hercegnő is van a családban? Hogyan biztosíthatod, hogy tényleg *te* legyél a király?

- A) Elteszed láb alól az összes többi hercegnőt.
- B) Bambán hagyod férjhez menni a többi hercegnőt, és ezzel rivális trónörökösöket szerzel magadnak.
- C) Az összes szóba jöhető hercegnőt feleségül veszed, s így százszázalékosan biztosítod magadnak a koronát.
- D) Kérlelhetetlenül bebörtönzöd a maradék hercegnőket.

Válasz: A C válasz a legegyszerűbb megoldás. A királynak akárhány felesége lehetett. Minél több királyi hercegnőt vett feleségül, annál biztosabban ülhetett a trónján.

Királyi teendőid

Királyként van néhány kötelezettséged...

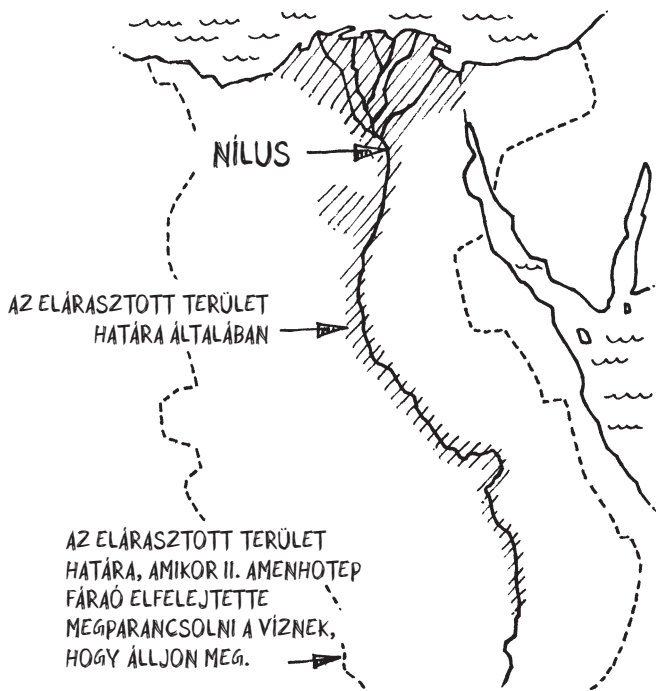
SzedFeszt

Formában vagy? A királynak egy meghatározott táv lefutásával kellett bizonyítania kifogástalan erőnlétét. A futamot általában harmincévi uralkodás után tartották meg, szed ünnepén.

Vallási vezető

Ne felejtse el, hogy nemcsak király, hanem isten is vagy. A királynak minden reggel ajándékokat kell vinnie a többi istennek. Ha elmulasztod, a nap nem kel fel többé, és itt a világvége! (Ha utálsz korán kelni, ne izgasd magad! A papok szívesen átvállalják tőled ezt a feladatot, úgyis ők habzsolják be az istenek ajándékait mint természetbeni jövedelempótlékot.) Isteni hatalmad egy másik megnyilvánulásaként a hatalmas Nílus folyónak is parancsolsz. Minden évben nagyszabású ünnepeket rendezel, hogy a folyó kilépjen medréből és elárasssa a földeket. A talaj így termékenyebbé válik, gabona terem rajta, és a nép jóllakik.

Politikai vezető

Egy nagyon fontos feladat az ország két részét, Alsó- és Felső-Egyiptomot egyben tartani. Máris túlterheltnek érzed magad? Semmi vész, egy csomó hivatalnok áll ugrásra készen, hogy segítsenek működtetni az országot.

A király beceneve

Természetesen nagyon valószínűtlen, hogy valaha is egyiptomi király leszel, az pedig szinte lehetetlen, hogy egyiptomi közember légy. Közemberként meg kellene válogatnod a szavaidat a királlyal szemben. Már a kezdet kezdetén, a megszólításakor nagy bajba kerülnél, ha a királyt úgy szólítanád, hogy... Igen: „király”! Mezei egyiptomi számára ez egyet jelentene a halállal. Az egyiptomiak szentségként tisztelték uralkodójukat. Elvégre nemcsak király volt az illető, hanem még isten is.

Szóval rendkívül sértőnek számított volna a saját nevében szólítani! Ezért cselhez folyamodtak: tiszteletteljes beceneveket adtak neki. A legnépszerűbb a „fáraó” elnevezés volt, ami „Nagy Ház”-at vagy „Palotá”-t jelentett, mivel a király teste egy isten hajlékául szolgált.

A legkínosabb tisztség: a hadsereg vezetője

Az egyiptomi feliratok kivétel nélkül mindig győztesként ábrázolják a fáraót. De mi a helyzet akkor, ha veszítettél? Ne aggódj, az írnokok attól még nyugodtan írhatják, hogy győztél! II. Ramszesz a hettiták ellen harcolt a síriai Kádes mellett. Az egyiptomi írnokok világraszóló győzelemről számoltak be. A hettita írnokok is megörökítették a nevezetes eseményt, de az ő változatukban természetesen a hettiták nyerték meg a csatát!

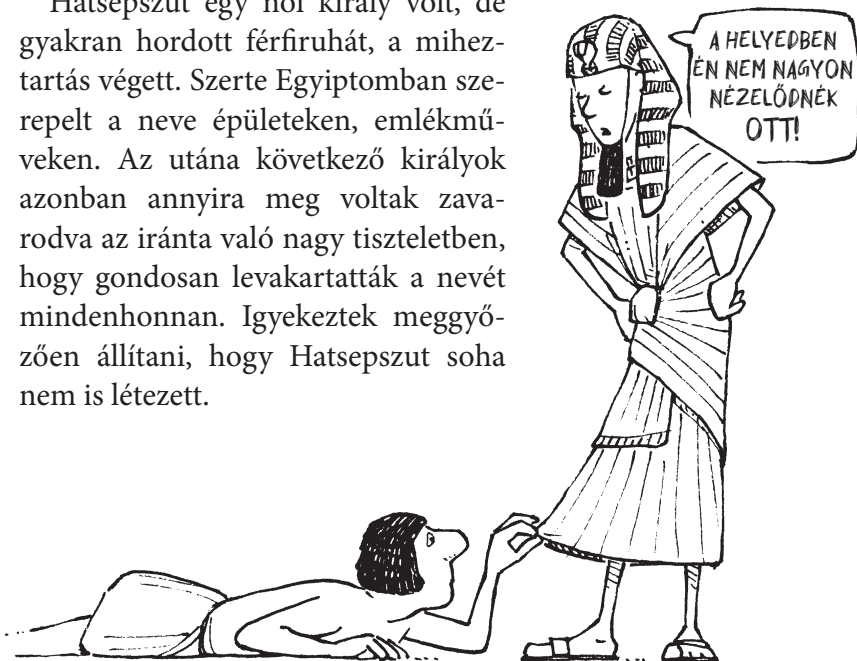

Király vagy királynő?

Egyiptom királya férfi volt, de kivételes esetekben lehetett nő is. Nem tévedés, nő is lehetett király! Ha egy nő rendelkezett a legnagyobb hatalommal Egyiptom földjén, akkor lehetett ő az uralkodó, de az egyiptomiak soha nem hívták őt királynőnek.

Az egyiptomi király a főisten, Ré fia. Ha pedig a fia, akkor férfinak kell lennie, nem igaz? Tehát az uralkodónak férfinak kellett lennie, akkor is, ha nő volt! Ha nem rendelkezett férfihoz illő tulajdonságokkal, akkor az egyiptomiak adtak neki. Például szakállt kellett növesztenie. Ha nem ment, álszakállt ragasztott.

Hatsepszut egy női király volt, de gyakran hordott férfiruhát, a mihez-tartás végett. Szerte Egyiptomban szerepelt a neve épületeken, emlékműveken. Az utána következő királyok azonban annyira meg voltak zavarodva az iránta való nagy tiszteletben, hogy gondosan levakartatták a nevét mindenhol. Igyekeztek meggyőzően állítani, hogy Hatsepszut soha nem is létezett.

Kleopátra volt a leghíresebb egyiptomi királynő, ő viszont soha nem próbált meg férfinak látszani. Kb. 1500 évvel Hatsepszut után uralkodott, és görög vér folyt az ereiben.

Tutanhamon könnyfakasztó tragédiája, avagy hozzámennél-e a nagyapádhoz?

Ehnaton királlyal elég sok baja volt a népének. Állandóan azon az őrült rögeszméjén lovagolt, hogy Egyiptomban egyetlen isten létezik, Aton. S annyit rágódott ezen az Aton-ügyön, hogy közben megfedkezett arról, hogy megvédje Egyiptomot az ellenségeitől. A miniszterei totál ki voltak tőle borulva.

Ehnatonnak mennie kellett. És ment is. Hirtelen és rejtélyes körülmények között távozott az élők sorából. Valószínűleg nagybátyja, a legfőbb miniszter keze volt a dologban. Ehnaton öccse, a mindössze kilencesztendős Tutanhamon került a trónra. Zsenge korából kifolyólag nem ő, hanem nagybátyja foglalkozott az államügyekkel. A nagybácsi olyan jól végezte régensi feladatát, hogy az évek során igencsak jelentős hatalomra tett szert.

A nagybácsi rendezte a vallási kérdéseket, és megoldotta az ország védelmét. Az ifjú fáraó pedig kellemesen éldegélt feleségével, Anheszenamonnal, s gyakran hódoltak kedvenc időtöltésüknek, a vadászatnak.

Aztán Tutanhamon meghalt.

Hogyan?

Lehetek természetes okai is a halálának, bár még csak 18 éves volt. Vagy *meggyilkolták*?

Esetleg Tutanhamon elérkezettnek látta az időt, hogy átvegye a hatalmat nagybátyjától, aki pedig nem szívesen engedte volna át neki majd' tíz év után?

A nagybácsi két módon tarthatta volna meg a trónt. Vagy harcol érte, de egy csatában veszíthetett volna, vagy megöli Tutanhamont, és feleségül veszi a srác özvegyét, Anheszenamont, aki történetesen a saját unokája volt.

Anheszenamon nem rajongott az ötletért, hogy hozzámenjen a nagypapához. De mit tehetett volna? Te mit tettél volna a helyében?

Anheszenamon az egyes számú lehetőséget választotta – a helyében én is ezt tettem volna. Megkérte a hettita királyfi, Zennanza herceg kezét, bár az egyiptomiak és a hettiták ősidők óta acsarkodtak egymásra! A hettita király útnak indította Zennanzát az esküvőre, de a herceg soha nem érkezett meg! Útközben meggyilkolták. Nem nehéz kitalálni, ki szervezte a dolgot. Miután Anheszenamon terve csődöt mondott, kénytelen volt hozzámenni a nagypapához. Minden rosszban van valami jó: az ármányos rokon ugyan király lett, de a koronázást csak négy évvel élte túl. Szerencsére!

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

Királyi különlegességek

1) II. Pepi király kilencéves korától százéves koráig uralkodott – senki más nem húzta ilyen sokáig.

2) Szefer király húsz feleségét kérte meg arra, hogy evezzenek vele körbe a palota taván. Minden jól ment, a király kitűnően szórakozott, egészen addig, amíg egyik neje bele nem ejtette a vízbe a fejdíszét. Szörnyű hisztit csapott, és nem volt hajlandó tovább evezni. A király kérte, de ő megmakacsolta magát. Végül a királynak az udvari varázslóval kellett megkeresetnie az ékszert. Egy anekdota szerint a varázsló a tó egyik felét ráhajtotta a másik felére, és így megtalálta az elveszett fejdíszet.

